

ESAW: Evropská statistika pracovních úrazů

System ES AW umožňuje sledovat pracovní úrazovost na základě jednotné metodiky, kterou pro všech 27 členských států připravil Eurostat. Hlavním cílem je snížit jak výskyt pracovních úrazů, tak dopady s nimi spojené. Nejde jen o bolest a utrpení postižených osob a jejich rodin, ale i o sociální problémy a s tím související ekonomické ztráty.

Historie ES AW

Statistický úřad Evropské unie (Eurostat) zahájil v roce 1990 projekt „Health and Safety at Work“. Jeho součástí je statistika pracovních úrazů ES AW (European Statistics on Accidents at Work), která spadá pod politiku Evropského společenství zaměřeného na ochranu zdraví a bezpečnosti při práci. Statistická šetření v této oblasti jsou v Evropské unii upravena Direktivou EU 89/391 CEE a na ni navazující Council Resolution 2002/C/161/01.

Česká republika byla k projektu přizvána v roce 2003. Tehdy Český statistický úřad navštívil expert Eurostatu na problematiku ES AW, Burkhardt Hoffman. Součástí jeho mise byla také návštěva Českého úřadu bezpečnosti práce (ČÚBP, nyní Státní úřad inspekce práce), kde se shromažďuje a vyhodnocuje většina záznamů o pracovních úrazech. Dále navštívil Výzkumný ústav bezpečnosti práce (VÚBP), který v této problematice tvoří výzkumnou základnu a Centrum pracovního lékařství Státního zdravotního ústavu (SZÚ), které od roku 1991 vede Národní registr nemocí z povolání.

Český statistický úřad poté uspořádal pracovní seminář, kterého se zúčastnili zástupci Minis-

terstva práce a sociálních věcí ČR, ČÚBP, Českého báňského úřadu (ČBÚ), VÚBP a SZÚ. Implementace statistiky pracovních úrazů se ukázala jako reálná, a tak byla statistika ES AW svěřena Výzkumnému ústavu bezpečnosti práce a projekt statistiky nemocí z povolání (EODS) byl svěřen Státnímu zdravotnímu ústavu. Garanci a koordinaci celého projektu pak byl pověřen Český statistický úřad.

Legislativa a podmínky pro implementaci ES AW v České republice

Podle legislativy EU má každý zaměstnavatel působící v členském státě EU povinnost vést u svých zaměstnanců evidenci takových pracovních úrazů, kde je následkem pracovní neschopnost delší než tři dny, a navíc o této skutečnosti musí sepsat záznam o úrazu. Také česká legislativa odpovídá tomuto základnímu požadavku, neboť v § 105 zákoníku práce ukládá povinnost hlásit a zapsat záznam o úrazu, jehož důsledkem je pracovní neschopnost delší než tři dny, přičemž den, kdy k úrazu došlo, se nepočítá.

Protože se způsob sběru dat, metodologie i legislativní předpisy pro zpracování dat o pracovních úrazech v jednotlivých

státech značně liší, bylo třeba postupy sjednotit. Byla vypracována jednotná evropská metodologie „European statistics on accident at Work (ES AW) Methodology - 2001 edition“, která harmonizuje kritéria pro evidenci a zpracování získaných dat.

Český statistický úřad vydal praktického průvodce a pomůcku pro všechny, kteří se statistikou pracovních úrazů zabývají, pod názvem Metodologie evropské statistiky pracovních úrazů a nemocí z povolání (ISBN80-250-1301-4). Materiál je dostupný také na webových stránkách ČSÚ a úřad na něm pracoval spolu s experty z ČÚBP, VÚBP a SZÚ.

Etapy řešení

Projekt ES AW byl v EU řešen ve třech etapách, které na sebe navazovaly, a byl ukončen zpracováním společně schválené metodologie. Jedná se o unikátní, nezaměnitelnou statistiku, neboť jde o záznam každého jednotlivého případu pracovního úrazu, tedy „case-by-case“ a nedá se proto zaměřovat s výsledky státního statistického výkazu Nem Úr, který sleduje údaje o pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz za celý podnik.

Fáze I a II se soustředily na získávání základních informací, jako je druh ekonomické činnosti zaměstnavatele, zaměstnání, věk

Seznam ukazatelů v systému ES AW

Číslo případu, Převažující činnost zaměstnavatele, Zaměstnání zraněného, Věk zraněného, Pohlaví zraněného, Druh zranění, Zraněná část těla, Geografická poloha místa úrazu, Datum úrazu, Čas úrazu, Kategorie velikosti podniku, Státní příslušnost zraněného, Postavení zraněného v zaměstnání, Závažnost zranění (počet kalendářních dní pracovní neschopnosti), Pracoviště zraněného, Místo úrazu, Činnost, Úkon, Činitel související s úkonem, Nežádoucí událost, Zdroj nežádoucí události – 2 místa (=4 znaky), Způsob zranění, Zdroj zranění – 2 místa (=4 znaky), Váha, Celkový počet míst (charakteristik)

Zdroj: Metodologie evropské statistiky pracovních úrazů

